

Vorbij het kabouterstadium

Ik vermoed dat mijn opa weinig van de biologische landbouw heeft geleerd. Dat had wel gekund, want hij boerde niet ver van Hof ter Linde van de N.V. Cultuur Maatschappij Loverendale, een van de oudste biologisch-dynamische bedrijven in ons land. Gesticht door een vrouwelijk lid van de kunstenaarskolonie in Domburg, die in 1926 wel wat zag in Rudolf Steiners beginselen. Waarschijnlijk gedoogden de boeren van Walcheren het bedrijf eerder dan dat het een inspiratie was. Het experiment had zijn tijd ook niet mee, de chemische revolutie was nog maar net begonnen. Het leek de redding uit de crisis en dus er was weinig animo om daar tegenin te gaan.

Ruim veertig jaar later, in de zomer van 1968, kwam de Amsterdamse provo Roel van Duijn op Loverendale op verhaal, nadat de provobeweging doodverklaard was en zijn vader overleden. Hij werd er regelmatig geconfronteerd met het woord kabouter – het was de verklaring van de bedrijfsleider waarom hij geen loofklapper nodig had. Aangesterkt en geïnspireerd begon Van Duijn na zijn terugkeer in Amsterdam zijn kabouterpartij. Small is beautiful, een etiket dat ook al snel aan biologisch kwam te kleven. Toen ik in de jaren tachtig voor het eerst te maken kreeg met vergelijkingen tussen de gangbare en alternatieve landbouw (zoals dat toen heette) was het verschil in bedrijfs grootte een van de zaken die de vergelijking zo lastig maakte.

Eind jaren negentig raakte ik betrokken bij de afzet van biologische producten via de coöperatie Nautilus. Daar leerde ik al snel, dat ook in die wereld schaalgrootte heel belangrijk is, wil je de logistieke kosten of de kosten van de coöperatie in de hand houden. Niets tegen de kleinschaliger initiatieven, maar voor stevige marktgroei moet je naar de supermarkt en de grote fabrikanten.

Schaalgrootte duikt recent weer op in de rare vraag of je met biologisch wel 9 miljard mensen kunt voeden of dat daarin toch een excuus ligt om het bij gangbaar te houden. Het is een “rare vraag” omdat we voorlopig in veel delen van de wereld niet zonder kunstmest, chemie en genetische veredeling kunnen en de kennis die in die producten is ingebakken. Maar we weten ook, dat de voorraden olie en fosfaat eindig zijn.

En dat in de nabije toekomst robots en sensoren precies weten dat er naast de maïsplant wat bonen staan, zodat we van biodiversiteit gebruikmaken.

Het is dus helemaal niet zo raar, dat in toenemende mate de wegbereider serieus wordt genomen. De reguliere en biologische landbouw verbinden om sneller vooruit te komen, verdient wel enige sturing en daar wordt nu aan gewerkt. 75 jaar na de start van Loverendale is de biologische landbouw nog wel een kabouter, maar het laat als een klein

duimpje een spoor achter van innovatiekruiden, dat door anderen wordt opgepikt. Biologische landbouw inspireert. Mijn opa zou er verbaasd van staan en vermoedelijk alsnog aan het leren slaan, want daar was je volgens hem nooit te oud voor. (RD)

Krijn Poppe

Krijn Poppe werkt bij Wageningen UR en is Chief Science Officer bij EL&I. Reageren kunt u via [e krijn.poppe@wur.nl](mailto:krijn.poppe@wur.nl)

syscolumn